

Iskolai könyvtári gyakorlat másképpen

Felkészülés/felkészítés könyvtárhasználati versenyekre

NYIRŐ GIZELLA

nyiro.gizella@gmail.com

PTE GYÁIGSZG Deák Ferenc Gimnáziuma és Általános Iskolája

*„A tehetségről csak részben mondhatjuk azt, hogy istenadta.
A másik része csakis attól függ, mennyire tudunk tanulni egymástól.”
(Richard Bandler)*

Kulcsszavak: *könyvtárpedagógia, könyvtári órák, könyvtári szakkör, könyvtári verseny, hallgatóképzés*

A Pécsi Tudományegyetem FEEK Könyvtár- és információtudományi Intézeténél 2008-ban kezdtem a könyvtáros hallgatók iskolai könyvtári gyakorlatának vezetését. Az évek során informatikus könyvtáros, könyvtárpedagógia-tanár és osztatlan magyartanár–könyvtáros tanár szakos hallgatók is megfordultak a Deák könyvtárában.

A hallgatók megismerkedtek a könyvtár mindennapi életével, a szokásos könyvtári feladatokkal és könyvtári munkákkal, a könyvtár hivatalos irataival: SZMSZ, Könyvtár Pedagógiai Program, Tehetséggondozási Program, Munkaterv, Beszámoló, Könyvtárfejlesztési Terv... Részt vettek könyvtári szakköri foglalkozásokon, délutáni rendezvényeinken, tartottak könyvtári órákat mindhárom tagozatunkon. Majd egyre több önálló feladatot kaptak és vállaltak, saját ötleteiket fejlesztettük tovább és kezdtünk iskolai könyvtárhasználati versenyt szervezni nemzeti évfordulósainkról, bekapcsolódtak a Klimó György Megyei Könyvtárhasználati Verseny és a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Verseny felkészítő munkálataiba is nagyon szép sikerrel.

Ennek a képességfejlesztő munkának szeretném bemutatni a lépéseit, szakaszait és állomásait, jól adaptálható példákkal, ötletekkel előadásomban.

Nem véletlenül választottam a fenti mottót. Ahogy a gyerekeknél, úgy a hallgatók esetében is a legfontosabb feladatunk, a tapasztalataink, tudásunk átadása, a közös munka adta siker-élmény elmélyítése, további tanulásra ösztönző hatásának beépítése, rögzítése. Képességeik fejlesztése, önbizalmuk megerősítése által a tehetségük kibontakoztatása, fejlesztése.

Hallgatóim közül sokan féltek a könyvtári órák tartásától, mivel gyerekkori emlékeik nem voltak, szakmódszertani ismereteik is csekélyek. Ezért az első lépés kötetlen délutáni foglalkozások, szakköri órák tervezése, lebonyolítása volt. Remekül „vizsgáztak” 2008 őszén az első *Iskolai könyvtári világnapra* tervezett egész délutánt betöltő játékos programjaikkal. Volt közös kézműves alkotás régi, megkopott, szakadt könyvborítók felhasználásával, olvasás népszerűsítése könyvrészletek felolvasásával és hozzájuk kötött könyves kincskereséssel, zenehallgatással.

A közös munka során rengeteg tapasztalatom gyűlt össze a hallgatói gyakorlat vezetése terén. Így kértem őket, hogy saját program ötleteiket néhány mondatban írják le, mi az, amit örömmel mutatnának meg a gyerekeknek? Többen is felvetették *könyvtárhasználati verseny* szervezését, lebonyolítását. A téma adott volt 2010-ben: 200 éve született Erkel Ferenc.

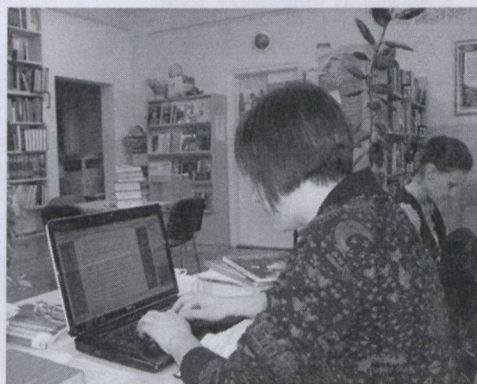
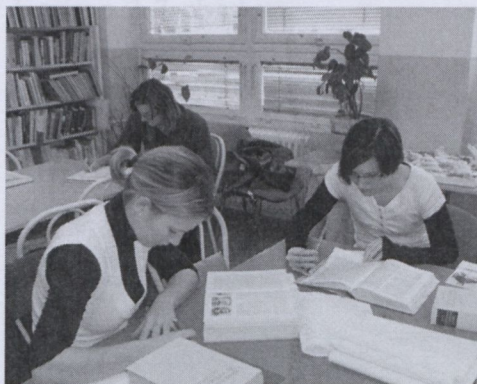
Fő célnak a következőket határozták meg:

- A könyvtári kutató munka módszereinek elsajátítása, gyakoroltatása és eszközeinek megismertetése.
- Nemzeti operáink kiemelkedő szerzőjével való megismerkedés.
- Az ének-zene órák anyagának kiegészítése a több órás zenehallgatással.
- Tantárgyi komplexitás megvalósítása!

A felkészülést, ahogy a gyerekekkel is mindig, a saját iskolai könyvtárunkban kezdtük, majd a Várkonyi Nándor Fiókkönyvtár akkor még működő Zenetárában folytattuk Stepperné Epressi Mária zenei könyvtáros segítségével. A zenei könyvek átolvasása, kijegyzetelése, forrásgyűjtemény elkészítése közben Erkel operákat hallgattunk, így hangolódunk rá a korszak és zenei műfaj sajátos világára.

A hallgatói munkafolyamat

1. Anyaggyűjtés (feldolgozott 26 dokumentum [könyvek, CD-k, folyóiratok])
2. Feladattípusok összeállítása
3. Összeállított feladatok válogatása, rendszerezése korcsoportok szerint
4. Verseny kiírása, logó, oklevél tervezése
5. Óravázlatok megírása, a jelentkezett csapatoknak a felkészítő órák megtartása
6. A verseny lebonyolítása

Felkészítő órákat a hallgatók tartották a versenyre jelentkezett csapatoknak. Erre azért volt nagy szükség, mert Erkel és kora csak 7. osztályban tananyag mind ének-zenéből, mind történelemből, magyar irodalomból. A jelentkezett gyerekek legnagyobb számban 4–6. évfolyamból volt. A tanulóknak semmilyen összefoglaló ismerete nem volt még a korszakról, Erkel munkásságáról, a nemzeti operáról, mint műfaj szerepéről.

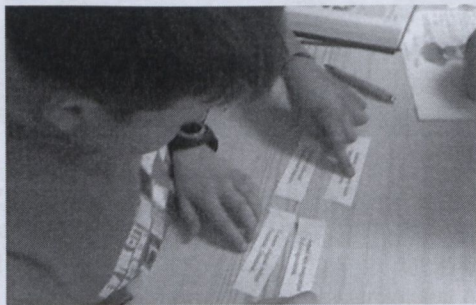
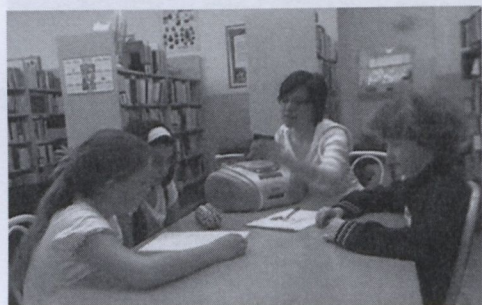
Az órák felépítése

- Történelmi háttér hallgató általi elmesélése, rövid szövegek olvasása, értelmezése, kérdések alapján a feldolgozása. Híres kortársak megismerése. Igaz-hamis állítások értékelése.
- Zenei fogalmak magyarázatának megkeresése többféle egynyelvű szótárban, csoportosításuk általuk megadott szempontok szerint. Erkelrel kapcsolatos pécsi vonatkozások keresése.

- Ismerkedés Erkel operáival, részletek hallgatása, felismerésük, történet képkártyákkal való kirakása. Operák–szereplők egymáshoz rendelése.
- A Himnusz megzenésítésének története anekdotákon keresztül, néhány korabeli pályamű meghallgatása, értékelése. Erkel életrajzi adatainak keresése, vaktérképen elhelyezése, Földrajzi nevek etimológiai szótárának használata.

A négy előkészítő óra jó alapot adott a versenyfeladatok megoldásához.

- 1/1. Betűkártyákból fogalmak kirakása, jelentésük megkeresése szótárakban.
- 1/2. Földrajzi nevek etimológiai szótárában megkeresni Erkel szülővárosát, névváltozatait, honnan kapta a nevét, első írásos emlék mikor említi. Jelöld vaktérképen a várost!
- 2/1. Életrajzi adatok keresése lexikonokból.
- 2/2. Rövid szövegből az igaz pécsi vonatkozások kikeresése.
3. Igaz-hamis állítások a rendelkezésre álló kézikönyvek bármelyike használható, de csak a megadott időkereten belül.
- 4/1. Opera részletek felismerése.
- 4/2. Egressy Béni eredeti szövegkönyvének és Nádasdy Kálmán átdolgozásának összehasonlítása.
- 5/1. Fogalmak csoportosítása, csoportok megnevezése.
- 5/2. Híres kortársak.

6/1. A Himnuszról gyors információkeresés könyvekből.

6/2. A Himnusz összekevert sorainak sorba rendezése.

7. CD borító tervezése egy adott Erkel műhöz.

Értékelés

- „*Úgy tanultunk meg egy csomó dolgot, hogy közben nem is kellett tanulni.*” (gyerekek)
- A legfontosabb a gyerekek szemléletének alakítása, formálása. (hallgatók)
- A közös munka élménye és emléke adja a program jelentőségét. Maga a játékos ismeretszerzés volt a lényeg, de sokkal több lett belőle, önálló kutatás, az opera világának felfedezése, közösségformálás, és a könyvtár adta lehetőségekkel és eszközökkel a kompetenciák fejlesztése. (én)

A verseny teljes terjedelmében a „Nemzeti évfordulóink” Könyvtárhasználati verseny Erkel Ferenc születésének 200. évfordulója tiszteletére címmel az Iskolakönyvtáros 2011. / 1. szám p. 3–7. olvasható.

A következő nagy lépés a hallgatók tehetséggondozásra való felkészítésében a szakköri órákba való bekapcsolódás 2011/12-től. Komplex feladatlapok sorát írták meg hallgatóim, segítve ezzel a felkészítő munkámat a Bod Péter Országos Könyvtárhasználati Versenyre.

2012/13 A Bod Péter Könyvtárhasználati versenyre a felkészítési munkát teljes egészében átvették tőlem a hallgatóim. Mivel megyei versenyszervező és országos versenybizottsági tag voltam, ezért úgy gondoltam etikusnak, ha nem indítok saját felkészítésben versenyzőt. Volt tanítványunk, Amrich Dóra (jelenleg IV. éves osztatlan magyar–könyvtáros tanár szakos hallgató), aki a középiskolás éveitől végig versenyzett a felkészítéssel többféle könyvtárhasználati, városismereti versenyen is, ajánlkozott a szakkörösök felkészítésére. Munkája, felkészültsége és a gyerekek eredménye büszkeséggel tölt el. A megyei fordulónkban Polgár Lilla megyei I. Tésits Lili II. és Pedrovác Dalma IV. helyezett lett.

2015/16-ban a Klimó György Megyei Könyvtárhasználati Verseny szervezése, útjára indítása nagy munka volt részemről, ezért itt is átvették tőlem a felkészítő munkát hallgatóim.

Versenyeredmények

- Böhm Hanna (5. o.) 1. helyezés. Felkészítője: Farkas Zoltán hallgató
- Pedrovác Dalma (7. o.) 2. helyezés. Felkészítője: Amrich Dóra hallgató
- Tésits Kata (7. o.) 4. helyezés Felkészítője: Amrich Dóra hallgató.

Utóbbi két tanuló különdíjat is kapott a legjobb szóbeli feleletért.

Részletes beszámoló a versenyről az alábbi linken olvasható: <http://www.lib.pte.hu/tgyo/szep-sikerrel-zarult-a-klimo-gyorgy-megyei-konyvtarhasznalati-verseny>

És a legújabb siker, hogy hallgatóimmal 2016-ban a KTE Őszi Szakmai napjára kiírt Így tanítom az információkeresést című pályázatra is neveztünk. Farkas Zoltán V. helyet szerzett a „Bevezetés a Biblia Világába” című pályamunkájával. A 30 éves KTE történetében először vettek részt hallgatók (mieink) óravázlat pályázaton. Ez azt jelenti, hogy több évtizede a pályán lévő, gyakorlott, jól felkészült kollégákkal kellett megküzdeniük.

Összefoglalva az elmúlt 9 év tapasztalatait, elmondhatom, hogy rendkívül aktív, kreatív, lelkes, jól felkészült hallgatókkal dolgozhattam együtt. Könnyű volt őket irányítani, elfogadták útmutatásaimat, ötleteiket tökéletesen prezentálták és valósították meg. A gyerekekkel, kollégákkal könnyen alakítottak ki jó munkaviszonyt. Sokukkal a mai napig tartom a kapcsolatot, nyomon követem életük alakulását.

School library practice in a different way *Preparation/prepare for competitions of how to use library*

I started to supervise librarian students' library practicum in PTE FEEK Library and IT Institute in 2008. During these years students of librarian informatics, librarian teachers and Hungarian major visited Deák's school library.

The students were acquainted with everyday life of the library, usual librarian tasks, and the official papers of the library. These were The Regulating system, The Pedagogical Programme, Talents' Development Programme, Work schedule, Reports, Library development programme... Students took part of afternoon programmes, they organized lessons in our three sections: lower primary, upper primary and secondary branch. Gradually they got individual tasks and could come up with their own ideas which were built in the sections, so we started to organize library usage competition about national writers who had anniversary. They also joined in both Klimó György county and Bod Péter country library usage competitions with great success.